

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Stockholm 2017-09-15

RefM2017/01639/R

Remissvar Vattenmiljö och vattenkraft

Transportföretagen, som organiserar 10.300 företag med transportanknytning inom nio olika förbund har tagit del av rubricerade promemoria och vill framföra följande övergripande synpunkter. För mer detaljerade synpunkter hänvisar vi till Svenskt Näringslivs samlade remissvar.

Vattenkraft är en central del av det svenska energisystemet och kommer i och med riksdagens beslutade målsättning om fossilfri fordonstrafik och den därmed nödvändiga utökade elektrifieringen av transportsystemet att bli ännu viktigare för transportsektorn. Fortsatt god tillgång till fossilfri elkraft från vattenkraftverk är därför avgörande även för våra medlemsföretag.

I promemorian Vattenmiljö och vattenkraft föreslås ett antal betydelsefulla ändringar av miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Syftet med ändringarna ska vara dels att tillmötesgå EU-kommissionens kritik av det svenska genomförandet av det s.k. ramdirektivet för vatten (2000/60/EG). Kritiken avser bl.a. att Sverige inte har införlivat de principer som följer av den s.k. Weserdomen (EU-domstolen den 1 juli 2015 i mål C 461/13) på ett korrekt sätt i svensk rätt. Vidare avses att genomföra den blocköverskridande överenskommelse om Sveriges energipolitik, som träffades den 10 juni 2016, och som innebär att Sverige *ska leva upp till kraven i ramdirektivet för vatten, införa så kallade moderna miljötillstånd för vattenkraften, utforma reglerna för prövning av vattenkraft så att de inte blir onödigt betungade eller kostsamma i förhållande till miljönyttan och att utbyggnad av vattenkraften ska ske genom effekthöjningar i befintliga verk.*

Transportföretagen delar uppfattningen att såväl Weserdomen som energiöverenskommelsen motiverar ändringar i svensk rätt. De förslag som redovisas i promemorian kommer dock enligt vår mening inte att leda till att de redovisade syftena med lagen nås. Förslagen går sålunda i många fall långt utöver vad som krävs för att genomföra Weserdomen och riskerar få långtgående negativa konsekvenser för flera viktiga samhällssektorer. Förslagen innehåller inte heller den inriktning på förenklingar för vattenkraften som krävs enligt energiöverenskommelsen. Tvärtom leder förslagen sannolikt till att någon utbyggnad av vattenkraften genom effekthöjningar i befintliga verk knappast alls kan genomföras.

Biltrafikens Arbetsgivareförbund, Motorbranschens Arbetsgivareförbund, Petroleumbranschens Arbetsgivareförbund, Sjöfartens Arbetsgivareförbund, Svenska Flygbranschen, Sveriges Bussföretag, Sveriges Hamnar, Säkerhetsföretagen, Transportindustriförbundet

Några centrala exempel:

- Den föreslagna stoppregeln i 2 kap. 7 § och 5 kap. 3 § miljöbalken går längre än vad som krävs enligt ramdirektivet för vatten och Weserdomen. Om regeln införs kommer det att det kommer bli betydligt svårare att erhålla tillstånd till verksamheter som på något sätt kan påverka en vattenförekomsts status. De föreslagna reglerna riskerar att försvåra eller till och med hindra samhällsutvecklingen. Såväl bostadsbyggande som infrastruktur och industriell utveckling kommer att utsättas för sådana begränsningar.
- Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering föreslås innehålla på förhand fastställda gränsvärden för samtliga kvalitetsfaktorer och parametrar vilket inte ger någon möjlighet till bedömningar utifrån individuella förhållanden. Detta riskerar att medföra felaktiga bedömningar gällande en vattenförekomsts ekologiska funktion.
- Det är inte lämpligt eller rimligt att införa en huvudregel med innebörden att hela verksamheten ska prövas vid en ändring av densamma. Den föreslagna lydelsen riskerar att medföra en minskad användning av ändringstillstånd för miljöfarlig verksamhet och en likaledes begränsad användning för vattenverksamhet. Förslaget kommer, om det genomförs, att medföra en hämmad samhällsutveckling och en ökad belastning på ett redan ansträngt provningssystem.
- Förslaget till bestämmelser om omprövning av vattenkraftsverksamheter innebär att prövningen helt avses utgå ifrån vattenmyndigheternas beslut om miljökvalitetsnormer och utpekande av kraftigt modifierade vatten. En verksamhetsutövare kommer därmed att ha ytterst begränsade möjligheter att hävda att sådana åtgärder som myndigheterna förespråkar för att miljökvalitetsnormerna ska följas är orimliga. Kriterierna i förslaget för att peka ut en vattenförekomst innebär i värsta fall att 1700 anläggningar riskerar utrivning utan möjlighet för verksamhetsutövarna att ifrågasätta grunden för beslutet. Detta är inte förenligt med ramdirektivet för vatten eller grundläggande principer om egendomsskydd och rätten till rättslig prövning.
- Verksamhetsutövarnas kostnader för omprövning och eventuella åtgärder ska enligt förslaget ersättas av en fond finansierad av vattenkraftsbranschen. Fonden är dock både tids- och beloppsbegränsad. Det innebär att enskilda riskerar att drabbas av betydande kostnader som inte ersätts vare sig av fonden eller av det allmänna. Det är inte godtagbart i en rättsstat med en äganderättsprincip.

Förslagen är enligt Transportföretagens mening exempel på s.k. ”goldplating”, där krav på lagstiftning från EU tas till intäkt för att införa nya krav i lagstiftningen som inte har med EU-kraven att göra. Sådana särkrav måste alltid motiveras separat och konsekvenserna måste enligt Transportföretagens mening analyseras extra noga. I detta fall blir detta extra viktigt eftersom de annars hotar direkt motverka den inriktning som regeringen lagt fast i energiöverenskommelsen. Förslagen i promemorian bör således omarbetas med denna inriktning, som kan ge ökad snarare än minskade möjligheter att utnyttja fossilfri vattenkraft i det svenska energisystemet.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ulf Perbo', is positioned above the printed name.

Ulf Perbo

Näringspolitisk chef

Transportföretagen